

KONFERENCJA NA TEMAT EKOLOGII ZWIERZĄT ŁOWNYCH I RZADKICH

W dniach 22—23 stycznia 1979 r. w ośrodku Lasów Doświadczalnych SGGW w Rogowie odbyła się konferencja Zespołu ds. Ekologii Zwierząt Łownych i Rzadkich Komitetu Ekologii PAN. Tematem jej był przegląd prac prowadzonych przez krajowe placówki badawcze nad tymi zwierzętami. Fragmenty obszernego sprawozdania z konferencji pióra G. Matuszewskiego zamieściły „Wiadomości Ekologiczne”, 1979, T. 25, z. 3:

Udział w konferencji wzięło 40 osób z 12 ośrodków naukowych, 19 osób zgłosiło 16 referatów, przy czym 7 referatów dotyczyło zwierząt kopytnych oraz ich roli w przyrodzie i gospodarce łowieckiej.

Pokarm jeleniowatych w Puszczy Białowieskiej (Z. Gębczyńska) badano metodą analizy treści żwaczy i metodą obserwacji kontaktów. Badań struktury przestrzennej i wielkości grup żubrów w tejże Puszczy (K. Caboń-Raczyńska, M. Krasieńska, Z. Krasieński) dokonywano za pomocą znakowania zwierząt koleczkami i cyframi wymrażanymi ciekłym azotem (12 osobników). Obydwie referowane prace prezentowały interesujące wyniki pogłębiające znajomość ekologii naszej zwierzyny puszczańskiej (...).

Stacja badawcza PZŁ w Czempiniu od 1977 roku na terenie nadleśnictwa Smolarz (woj. gorzowskie) wdrożyła program kompleksowego zagospodarowania łowieckiego terenów leśnych (Z. Pielowski). Punktami wyjścia tego programu były stwierdzenia: (a) tereny leśne są podzielone na obwody łowieckie nie odzwierciedlające faktycznej struktury przestrzennej populacji zwierzyny grubej (głównie jeleniowatych i dzika) oraz (b) faktyczna liczebność zwierzyny z reguły jest wyższa niż wykazywała dotychczasowa inwentaryzacja. W związku z tym przeprowadzono dokładne inwentaryzacje oraz możliwie najdokładniej oszacowano wskaźnik przyrostu zrealizowanego głównych produkcyjnych gatunków zwierząt łownych na terenie badań. Doprowadziło to do uzyskania nowego obrazu miejscowych stanów zwierzyny (...).

Dwa następne referaty dotyczyły produktywności populacji kaczki krzyżówki, mianowicie: strat w lęgach na dwóch terenach doświadczalnych po 15 i 12 ha lustra wody koło Krakowa (Z. Bonczar i A. Kulczycki) oraz produktywności kaczek krzyżówek w widłach Warty i Odry (P. Majewski).

Z kolei omówiono prace nad gatunkami rzadkimi: głuszcem i dropiem w hodowli wolierowej (R. Graczyk). W hodowli tej obowiązuje zasada utrzymania minimum warunków naturalnych, do których dany gatunek jest przyzwyczajony. Należy ponadto pamiętać, że zwierzęta dzikie są w stanie stresu w czasie stykania się z człowiekiem, nawet wówczas, gdy już są do niego przyzwyczajone. Dotyczy to zwłaszcza tak płochliwych zwierząt, jak głuszc i drop. Zwłaszcza okres usamodzielniania się i osiągnięcia dojrzałości płciowej jest niebezpieczny, gdyż do głosu dochodzą silne instynkty, przez jakiś czas tłumione przyzwyczajeniem do sztucznych warunków hodowli (...).

Drugi dzień obrad rozpoczął się referatem doc. W. Zurowskiego, zawierającym omówienie dotychczasowych wyników realizacji programu aktywnej ochrony bobra europejskiego w Polsce. Od kilku lat Polski Związek Łowiecki w porozumieniu

z Państwową Radą Ochrony Przyrody prowadzi cenną akcję ochrony i zwiększenia liczby kolonii tego gatunku. Pewną liczbę bobrów odławia się w rejonach znacznego zagęszczenia populacji (głównie w woj. suwalskim) i przesiedla na nowe tereny w północnej Polsce. Następny etap prac obejmuje tereny Polski południowo-wschodniej. Obecnie w naszym kraju jest ogółem około 1000 bobrów na wolności; średni roczny przyrost w bobrzej rodzinie wynosi 2 osobniki. Po przesiedleniu bobry często wędrują daleko od miejsca wypuszczenia, zwłaszcza wzdłuż rzek pod prąd (...).

Dr T. Kubacki omówił (...) rozmiar spalowania drzew przez jelenie w lasach górskich, stwierdzając, że zależy on głównie od trzech czynników: zagęszczenia jeleni, zasobności siedlisk oraz struktury populacji. Na terenie badań jelenie uszkadzały głównie jodłę w I i V klasie biologicznej Krafta, lecz także domieszki biocenotyczne: jesion i jawor (w 100%). Uszkodzenia u jodły goją się wolno, co sprzyja rozwojowi grzybów i owadów — szkodników wtórnych. Wpływ spalowania na strukturę klas biologicznych w drzewostanach jest znaczny, głównie odnosi się do klasy I; mimo to uszkodzone drzewa zwykle pozostawia się, aby nie osłabiać jeszcze bardziej drzewostanu.

W dyskusji nad referatami prof. R. Dzieciołowski zwrócił uwagę, iż w obszer-nych badaniach krajowych i zagranicznych wykazano, że jelenie, zgodnie ze swą naturą — jako mieszkańcy pierwotnie lasostepu, preferują najwyraźniej powierzchnie trawiaste jako miejsca żerowania. Zdanie to poparł prof. Z. Pucek przytaczając wyniki badań prof. R. Hofmanna z RFN. To stwierdzenie może być punktem wyjścia do takiego zagospodarowania łowisk, które rozwiązałyby radykalnie problem szkód wyrządzanych przez jelenie. Dr E. Szukiel zwróciła uwagę, że w górach, tam gdzie jodłę zastępuje świerk, pospolite jest spalowanie świerka przez jelenie. Regeneracja ran po spalowaniu u świerka jest również powolna, stąd straty gospodarcze są duże. Jelenie powodują ponadto szkody przez przygryzanie sadzonek na uprawach. Prof. Z. Jaczewski podkreślił znaczenie wody do picia dla prawidłowej równowagi żywieniowej jeleniowatych, co mogłoby w sposób istotny wpłynąć na zapobieganie szkodom wyrządzanym przez te zwierzęta w drzewostanach. Dr A. Tomek stwierdził, że tryb życia jeleni w górach jest nieco odmienny niż na nizinach, gdyż górskie powierzchnie trawiaste — hale — charakteryzują się słabą jakością roślinnością oraz dużą penetracją przez stada owiec i przez ludzi. Stan ten skłania jelenia do korzystania raczej z upraw rolnych jako miejsc pobierania pożywienia”.